

Zpráva

ze služební a studijní cesty

Účel cesty: 1. Výzkum bohemik v Archivio di Stato di Roma .
2. Kontrola Specianovy korespondence z r. 1598 adresované do Říma ve Vatikánském tajném archivu a doplňování chybějících textů do PC.

Trvání cesty: 23.10. 2009 – 9.11. 2009

Zprávu podává: PhDr. Alena Pazderová, vedoucí 1. oddělení Národního archivu v Praze

PhDr. Eva Drašarová, CSc.
ředitelka Národního archivu v Praze:

PhDr. Václav Babička,
ředitel Odboru archivní správy a spisové služby MV ČR:

Na vědomí:

Prof. PhDr. Jaroslav Pánek, CSc., ředitel Českého historického ústavu v Římě

Prof. PhDr. František Šmahel, Dr.Sc., předseda Komise Českého historického ústavu v Římě

Zpráva ze služební a studijní cesty do Říma
konané ve dnech 23.10. – 9.11. 2009

Ve dnech 23.10. – 9.11. 2008 jsem vykonala služební a studijní cestu do Říma, jejímž účelem bylo pokračování ve výzkumu bohemik směřovaném pro potřeby edice korespondence Cesare Speciana, papežského nuncia na císařském dvoře v Praze v letech 1592-98, ve Státním archivu v Římě. Souběžně s tímto úkolem probíhaly mé práce ve Vatikánském tajném archivu zaměřené na kontrolu nunciaturní korespondence z r. 1598 a na doplňování chybějících textů přepisem do PC.

Cestu jsem nastoupila 23.10. 2009, ve dnech 24.10. – 7.11. probíhal můj 15denní pobyt v Římě v rámci archivní dohody mezi ČR a Itálií. Ubytována jsem byla v Českém historickém ústavu v Římě, via Concordia 1. Zpáteční cestu jsem nastoupila v Římě 8.11. 2009, do Prahy jsem se vrátila 9.11. a do archivu jsem nastoupila 10.11. 2008. Cestu do Říma a zpět jsem vykonala autobusem společnosti Eurolines.

A/ Část technicko-organizační

Ve **Státním archivu v Římě** jsem pokračovala v systematickém výzkumu bohemik směřovanému k úvodu a poznámkovému aparátu pro edici Specianovy nunciatury, jímž jsem navázala na výzkum prováděný zde v minulém roce. Soustředila jsem se na fond **SANTACROCE**.

Ve **Vatikánském tajném archivu** jsem prováděla kontrolu nunciaturní korespondence z r. 1598 ve fondu **BORGHESE**, serie III 21 B 2 a serie III 93 C a doplňovala chybějící texty do PC.

B/ Část odborná

I. Státní archiv v Římě (Archivio di Stato di Roma)

V rámci výzkumu bohemik v italských archivech jsem ve Státním archivu v Římě pokračovala v základním výzkumu zdejších fondů s ohledem na potřeby edice Specianovy nunciatury (úvod, poznámkový aparát, rejstřík). Pokračovala jsem ve vytěžování fondu **Santacroce** (sv. 87, fol. 2r-87r, *Viaggio a la corte Cesarea fatto da Pompeo Vizani l'anno 1581*, tj. zpráva Pompea Vizani-ho doprovázejícího ve funkci sekretáře v r. 1581 do Prahy papežského nuncia Ottavia Santacroce). Zatímco v minulém roce jsem se věnovala přepisu Vizaniho deníkových záznamů z cesty po Moravě do Čech a pražskému pobytu nuncia a jeho

doprovodu, v letošním roce jsem se soustředila na popis cesty z Itálie, přes Tyroly, Bavorsko, Švábsko a Rakousy k moravským hranicím (fol. 2r-17r, přepsáno 31 stran textu do PC).

Zpráva obsahuje zajímavé údaje o tehdejší vzhledu měst, městeček a venkovských osídlení, jimiž výprava procházela, všímá si vzhledu krajiny, přírodních zvláštností a krás, úrodnosti krajů a pěstování typických plodin, způsobu obživy obyvatelstva, pozornost je věnována stavu veřejných silnic a cest, splavnosti řek, veřejné bezpečnosti, kvalitě hostinců a stravování v nich. Ve městech si všímá nejen jejich architektury, historických pamětihodností, opevnění, kostelů a významných církevních památek včetně jejich výzdoby, náboženského života (návštěvy bohoslužeb, lokální patroni a svatí), ale i způsobu městské správy a městského hospodářství či každodenního života v nich a nechybí ani cenné postřehy o mentalitě jejich obyvatel. V některých případech docházelo k humorným zkrslením, neboť ani Vizani, ani nuncijs ani nikdo jiný z nuncijs doprovodů neovládal němčinu nebo češtinu.

Zpráva se podrobněji věnuje větším či významnějším městům a lokalitám (Bologna, Mantova, Roveretto, Trident, Bolzano, Bressanone, Brenner, Innsbruck, Hall, Partenkirchen, Řezno, Ingolstadt, Straubing, Pasov, Linec, Stain, Krembs, Koburg, Vídeň, Klosterneuburg, Hellabrunn a Renz). Velká pozornost je věnována přijetí nuncijs a jeho doprovodů významnými osobnostmi, např. Ferdinandem Tyrolským v Innsbrucku a na Ambrasu (zde popis sbírek a dvorního ceremoniálu včetně zápisu do proslulé pamětní knihy), Fuggery v Řezně (zpráva o jejich bohatství) či rakouskými arcivévodami ve Vídni. Velká pozornost je věnována Vídni a jejímu kosmopolitnímu charakteru, popisu jejího opevnění, významných staveb a náboženského života v ní (návštěva jezuitského provinciála a jezuitské koleje). Nechybí ani popisy císařských paláců a zámků navštívených cestou včetně jejich srovnání s italskými poměry.

Dále jsem přepsala zprávu o působení nuncijs Ottavia Santacroce na císařském dvoře v Praze, kde po téměř třítydenní horečnaté nemoci a po dvouměsíčním působení nečekaně 3. září 1581 zemřel a byl pochován v katedrále sv. Víta (*Prencipio de la Nontiatura di Mons. Ill.mo Vescovo di Cervia a la Corte Cesarea*, fol. 39v-46v, 48r-50v, 57r-60v, přepsáno 30 stran textu do PC) a zprávu o zpáteční cestě z Prahy do Bologny (*Ritorno de la Corte cesarea a Bologna di Pompeo Vizani*, fol. 77r-87r, přepsáno 21 stran textu do PC). Z fondu Santacroce jsem přepsala do PC celkem 81 s. textu.

II. Vatikánský tajný archiv (Archivio Segreto Vaticano)

Jak jsem konstatovala již ve své loňské cestovní zprávě, vykazují jak přepisy nuncijsurní korespondence pro r. 1598 ve Sbírci přepisů ze zahraničních archivů uložené v Národním

archivu, tak editované listy Specianovy nunciatury vydané ferrarským biskupem Natale Mosconi-m v 60. letech minulého století, jehož výzkum prováděný ve Vatikánském archivu byl značně povrchní, značné mezery. Mým hlavním úkolem ve Vatikánském tajném archivu bylo proto pokračování v kontrole nunciaturní korespondence z r. 1598 uložené ve fondu **Borghese** (serie III 93 C a serie III 21 B 2) a doplňování chybějících textů. Z fondu **Borghese, serie III 93 C** (Scritture e lettere diverse oltre a quelle del Nunzio in Praga) jsem pořídila opisy všech chybějících avvis (do PC přepsáno 49 stran textu). Z fondu **Borghese, serie III 21 B 2** (bez názvu) jsem přepsala zbylé chybějící listy (do PC přepsáno 71 stran textu). Z obou serií jsem přepsala **do PC celkem 120 stran textu**. Tím jsem ukončila přepis nunciaturních zpráv pro celou edici. Upozorňuji však na skutečnost, že opisy Specianovy korespondence z posledních dvou let se paralelně nacházejí i ve Vatikánské knihovně. Jedná se o registry **Barb. 5862**, f. 25r-100v (9.11 1597 – 14.4. 1598, listy se týkají pouze Ferrary) a **Barb. 5335**, f. 7r-9v (9.3. – 16.4. 1598). Jejich prostudování závisí na datu dokončení rekonstrukce Vatikánské knihovny. **Celkem jsem v Římě přepsala 202 stran textu do PC**. Vzhledem k výše uvedeným faktům se domnívám, že má cesta plně splnila svůj účel.

V Praze dne 25.11. 2009

PhDr. Alena Pazderová